

Slovakia regional development after entrance into European Union

ANNA BILÁ

Institute of Regional and Community Development of Technical University of Košice

Letná 9, 042 00 Košice

Slovak Republic

anna.bila@tuke.sk

Abstract

This paper is aimed to evaluate the Slovakia economical growth and to compare the region disparity differences after Slovakia entrance into European Union (EU). The Slovakia economy was knocked very markedly by the changes influencing its character (the market economy transformation, the integration into Europe advanced country association and structural reform realization). We dare to state the Slovak economy represents the most rapidly growing on within central Europe during four last year. The economical growth is caused by quantitative character changes increasing the total productivity factor as well as its competitiveness in particular by the foreign investment on green field influence. Its stimulation is supported by the land demand (the consumption and foreign investments), but also by the existing socio-economical analysis we may observe that the social, birth-rated, economical and infrastructural problem concentration occurred in some regions. Just these problems deteriorate the transformation process, they influence the more effective entrances into the socio-space organized society aimed to secure its even development as well as the regionally concentrated unbalance solution non propitiously. It is reflected in the different region dispositions regardless of their ability to adapt the new developing trends and to take the effect advantages of the general regional development how to secure its complexity. In this paper the state support is evaluated for the benefit of weak region economical and social development through the region help map, the investment assistance, the subsidiary programmes for the small and meddle enterprises. The decrease in the district economical differences between the regions is aimed to be made by new working openings. The problem solving of existing interregional differences by state help is time and investment demanding process needing the conception and clearly determined priorities that must be implemented in praxis.

Key words: economical growth, socio-economical analysis, regional disparity, regional disposition, competitiveness.

1 Úvod

Príspevok sa zameriava na zhodnotenie ekonomického rastu Slovenska a porovnanie disparitných rozdielov regiónov po vstupe SR do Európskej únie (EÚ). Slovenská ekonomika prešla zmenami, ktoré výrazne ovplyvnili jej charakter (transformácia na trhovú ekonomiku, integrácia do združenia vyspelých krajín Európy a uskutočnenie štrukturálnych reforiem). Slovenská ekonomika je už štvrtý rok za sebou najrýchlejšie rastúcou v strednej Európe. Na slovenskú ekonomiku pozitívne vplýva aj konjunktúra v eurozóne, ktorá po dlhom čase relatívne silno rastie. Silný rast v eurozóne vytvára zvýšený dopyt po slovenských vývozočoch. Výraznejší rast zaznamenali taktiež Lotyšsko (11,3%) a Litva (7,7%). Napriek tomu sa rast hospodárstva EÚ v porovnaní s prvým štvrťrokom spomalil. V druhom štvrťroku vzrástla ekonomika EÚ o 0,5% zatiaľ čo za prvý štvrťrok to bolo 0,7%. Najhoršie je na tom Francúzsko (rast 0,3% medzi dvoma štvrťrokmi) a Taliansko (0,1%). Najväčšia ekonomika EÚ, Nemecko, zaznamenala medzištvrtročný rast 0,3%, v porovnaní s rovnakým obdobím predchádzajúceho roka 2,5%. EÚ však v porovnaní s dvoma ďalšími najvyspelejšími ekonomickými centrami nezaostáva, ekonomika USA vzrástla o 0,8% a Japonska len o 0,1%.

Na základe hodnotenia hrubého domáceho produktu priemeru EÚ 27 podľa EUROSTATu z februára 2007 vyplýva, že regióny SR už nepatria medzi posledných 15. Životná úroveň v slovenských regiónoch stúpa, pričom v rokoch 2005 a 2006 sa rast ešte zvýšil. Ak by sa však do rebríčka nezaradili bulharské a rumunské regióny, postavenie slovenských krajov v porovnaní s V4 by sa podľa neho takmer nezmenilo - patrili by mu posledné priečky v hodnotení EÚ. Z výsledkov doterajších sociálno-ekonomických analýz Slovenska môžeme konštatovať, že došlo k prehĺbeniu regionálnych disparít a ku koncentracii sociálnych, ekonomických a infraštrukturálnych problémov v určitých regiónoch. Uvedené problémy sťažujú dynamiku transformačných procesov, nepriaznivo ovplyvňujú efektívnejšie vstupy do sociálno-priestorovej organizácie spoločnosti s cieľom jej rovnomernejšieho rozvoja, ako i riešenie regionálne skoncentrovaných nerovnováh. Premieta sa to do rozdielných dispozícií regiónov z hľadiska ich schopností adaptovať sa na nové rozvojové trendy a efektívne využívať potenciály na zabezpečovanie komplexnosti regionálneho rozvoja. Cieľom podpory štátu pre hospodársky a sociálny rozvoj slabých regiónov je zníženie výrazných ekonomických rozdielov medzi regiónmí hlavne podporou smerujúcou k vytváraniu nových pracovných príležitostí. Riešenie existujúcich medzi regionálnych rozdielov za predpokladu pomoci štátu bude časovo a investične náročným procesom, ktorý vyžaduje koncepciu a jasne stanovené priority realizovať v praxi.

2 Ekonomický rast Slovenska a regionálny rozvoj

2.1 Ekonomický rast Slovenska po vstupe SR do EÚ

Súčasný rast ekonomiky je dividendou za kroky hospodárskej politiky v poslednom desaťročí.

SR uskutočnila mnohé dôležité opatrenia:

- vo finančnom sektore,
- vo verejných financiách,
- na trhu práce,
- v oblasti kvality podnikateľského prostredia.

Tieto kroky urobili zo Slovenska atraktívnu cieľovú stanicu pre mnohých zahraničných investorov. Rast ekonomiky a nové pracovné miesta sú aj dôsledkom týchto investícií. V druhom štvrťroku 2007 sa v porovnaní s prvým zvýšil hrubý domáci produkt o 2,4%, pričom v porovnaní s rovnakým obdobím minulého roka je to až 9,2%. Hospodárstvo je výrazne podporené predovšetkým zahraničnými investíciami. V prvom rade sú to automobilky, kde sa finalizujú investície a naplno rozbieha výroba. V budúcnosti by sa mali pridať aj výsledky z

investícií do elektrotechnického priemyslu. Ekonomický rast je založený na zmenách kvalitatívneho charakteru, na zvyšovaní celkového faktora produktivity a konkurencieschopnosti. Slovensko sa tak stále drží na špici rastu v rámci EÚ.

V roku 2007 bude vysoký ekonomický rast vyvážený a neohrozí makroekonomickú stabilitu Slovenska. Inštitút finančnej politiky (IFP) pri MF SR potvrdil v komentári k aktualizovaným makroprognózam očakávanie tohtoročného reálneho rastu ekonomiky na úrovni 8,8 %. Ekonomický rast bude pritom podľa inštitútu v tomto roku postavený na zvyšovaní potenciálneho produktu, produktivity a konkurencieschopnosti. Na výkonnosť slovenskej ekonomiky budú mať pozitívny vplyv najmä priame zahraničné investície (tab. 1), čerpanie fondov EÚ a rast eurozóny. Nabíehanie a rozširovanie výroby rozvinutých zahraničnými investormi v SR bude mať pozitívny efekt na rast zamestnanosti, miezd a rast produktivity.

Tab. 1 Priame zahraničné investície v SR

Oblasť/kraj	2001	2002	2003	2004	2005
Bratislavský kraj	51 486	170 738	31 136	20 972	7 166
Trnavský kraj	1 552	3 497	1 374	4 124	542
Trenčiansky kraj	557	2 185	3 378	2 292	2 861
Nitriansky kraj	2 943	1 148	1 510	16	572
Žilinský kraj	1 494	6 468	766	2 388	7 113
Banskobystrický kraj	3 499	407	135	888	1 284
Prešovský kraj	771	189	54	1 069	137
Košický kraj	854	926	617	1 021	1 700
SR - spolu	61 447	185 594	38 170	32 770	21 375

Zdroj: ŠÚ SR

Čerpanie štrukturálnych fondov je vyhodnotené na základe údajov z databázy ITMS k 12.3.2007. Podľa uvedených údajov miera zazmluvnenia prostriedkov zo štrukturálnych fondov EÚ a štátneho rozpočtu na celkovej alokácii predstavuje 85,54% a miera čerpania finančných prostriedkov na celkovej alokácii predstavuje 35,06%. V tab. 2 uvádzame čerpanie štrukturálnych fondov EÚ zo záväzkov 2004-2006 k 11.6.2007 [3].

Tab. 2 Čerpanie štrukturálnych fondov zo záväzkov 2004-2006 k 11.6.2007

Operačný program	Čerpanie ŠF k 11.6.2007 v SKK	Záväzok 2004-2006 v bežných cenách v SKK	Podiel čerpania na záväzku 2004-2006 v %
	EÚ zdroj 1	EÚ zdroj 2	EÚ zdroj 3=1/2
SOP Priemysel a služby	2 544 795 633	5 746 005 954	44,29
SOP Ľudské zdroje	5 153 730 187	10 810 275 074	47,67
SOP Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka	3 065 235 720	6 953 543 506	44,08
OP základná infraštruktúra	6 776 357 734	16 049 811 176	42,22
JPD NUTS II - Bratislava Cieľ 2	365 206 452	1 412 392 284	25,86
JPD NUTS II - Bratislava Cieľ 3	256 014 787	1 707 710 652	14,99
CIP INTERREG IIIA Rakúsko - SR	74 161 469	361 000 000	20,54
CIP INTERREG IIIA Poľsko - SR	100 810 031	361 000 000	27,93
NP Program susedstva Maďarsko – SR - Ukrajina	88 703 352	361 000 000	24,57
EQUAL	279 000 546	846 121 338	32,97

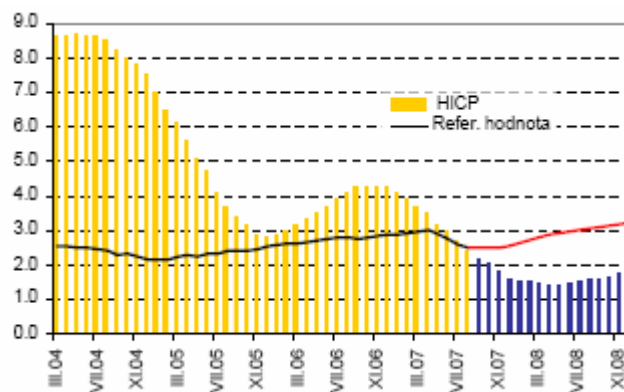
Zdroj: MVRR SR

Z výsledkov hodnotenia MVRR SR vyplýva, že mnohé projekty podané v jednotlivých výzvach nemohli byť schválené. Medzi najčastejšie dôvody neschválenia patrili: formálne chyby, ktorým sa dalo predísť, pri investičných projektoch je dôvodom otázka nevysporiadaných vlastníckych práv, ciele projektu sa nestotožnili s cieľmi operačného programu, nejednoznačnosť merateľných výstupov.

Podľa Štatistického úradu SR (ŠÚ SR) a Národnej banky Slovenska rýchly rast ekonomiky netlačí na infláciu. Jej udržanie na nízkych úrovniach je jednou z podmienok, ktorú musí krajina splniť pred zavedením eura. Inflačné kritérium, ktoré je jedným z maastrichtských

kritérií má za cieľ preukázať relatívnu stabilitu cenového vývoja v krajine, ktorá má záujem vstúpiť do eurozóny. Krajina po zavedení jednotnej meny euro stratí možnosť ovplyvňovať svoj ekonomický vývoj prostredníctvom nástrojov vlastnej menovej politiky. Menová politika bude vykonávaná po prijatí eura Európskou centrálnou bankou (ECB), ktorej hlavným cieľom je udržanie cenovej stability v eurozóne. Všetky krajiny, ktoré chcú prijať euro, musia preukázať schopnosť dosahovať infláciu, ktorá bude blízko k priemernej inflácii v eurozóne. Vývoj inflácie týchto krajín bude primerane korešpondovať s menovými parametrami a jednotnou politikou ECB. Inflačné kritérium je stanovené na jednotnom princípe a má dynamický charakter. Aktuálnu referenčnú hodnotu kritéria určujú najviac tri krajiny s najnižšou mierou inflácie vyčíslenou podľa jednotnej metodiky EÚ - podľa harmonizovaného indexu spotrebiteľských cien (HICP). V súčasnosti je aktuálna referenčná hodnota 2,56 %. Jej výšku určuje priemerná ročná inflácia za kľzavý rok na Malte, vo Fínsku a vo Francúzsku (0,5%, 1,3%, 1,3%). Podľa inflačného kritéria priemerná miera inflácie v hodnotenej krajine, meraná podľa HICP za posledných 12 mesiacov, nesmie presiahnuť aritmetický priemer najviac troch krajín EÚ s najnižšími priemernými hodnotami ročnej inflácie HICP za príslušný kľzavý rok o viac ako 1,5 percentuálny bod. Európska komisia vyhlásila, že Slovensko bude posudzované štandardným spôsobom, referenčnú hodnotu odvodzujeme z úrovne inflácie troch krajín s jej najnižšou hodnotou. Podľa údajov ŠÚ SR dosiahla augustová medziročná miera inflácie podľa HICP na Slovensku úroveň 1,2 %. Slovensko prvýkrát splnilo maastrichtské kritérium aj v cenovej oblasti, ktorého plnenie je nevyhnuté pre vstup SR do eurozóny. Kľzavý dvanásťmesačný priemer medziročnej inflácie HICP bol v auguste 2,37 % [5] a dostal sa pod aktuálnu referenčnú hodnotu inflačného kritéria, ktorá bola 2,56 % (obr. 1).

Obr. 1 Vývoj a prognóza dvanásť mesačného priemeru medziročnej inflácie HICP a referenčného kritéria

Zdroj: MF SR

Aktuálna referenčná hodnota bola odvodená z posledných údajov o HICP v krajinách EÚ, ktoré zverejnil EUROSTAT dňa 14.9.2007. Zároveň platí, že od tohto momentu bude Slovensko plniť inflačné kritérium aj vo všetkých nasledujúcich mesiacoch vrátane mesiaca, kedy budeme posudzovať splňanie maastrichtských kritérií (1,5% HICP inflácia oproti 2,9% referenčnej hodnote).

Opatrenia pre podporu ekonomického rastu

Pre ďalší rýchly rast ekonomiky je dôležité, aby slovenská ekonomika naďalej zvyšovala svoj potenciál a stúpala po rebríčku kvality výroby z hľadiska priemernej pridanej hodnoty. Treba prijímať politiky, ktoré budú viesť k ďalším investíciám a k orientácii slovenskej produkcie tak, aby bola čoraz viac založená na vedomostiach a inováciách – treba budovať znalostnú ekonomiku. Nevyhnutným predpokladom prosperujúcej znalostnej ekonomiky je silná vláda zákona. Na základe mnohých analýz, ale aj skúseností z praxe nám hovoria, že úzkym miestom zlepšovania podnikateľského prostredia je rýchlosť, spravodlivosť a predvídateľnosť

vymáhania zmlúv a zákonov. Aby Slovensko malo efektívnu vládu zákona, určite sú dôležité zlepšenia v oblasti súdnictva. Kvalitné podnikateľské prostredie si takisto nemožno predstaviť bez kvalitných služieb vlády, rovnako ako aj v oblasti znižovania korupcie existuje priestor na zlepšenie. Na zníženie transakčných nákladov podnikateľov a podporu obchodnej výmeny je potrebná kvalitná fyzická infraštruktúra, ktorú je nutné dobudovať. Týka sa to nielen ďalšieho zlepšovania dopravnej siete či oblasti energetiky, ale aj informatizácie spoločnosti. Vysoko informatizovaná spoločnosť je predpokladom fungovania znalostnej ekonomiky. Na vybudovanie znalostnej ekonomiky je potrebné zvýšiť vedomosti občanov v oblasti informačných technológií. Na rozvoj znalostnej ekonomiky je tiež dôležitá efektívna elektronizácia vládnych služieb, aby k nim občania a podniky mali efektívny prístup. Inovatívna ekonomika potrebuje kvalitný výskum a vývoj. K tomu je potrebná dobre premyslená politika podpory špičkovej vedy. Kvalitnejšiemu výskumu by určite prospela vyššia medzinárodná a medzi sektorová mobilita vedcov. Kritickým sa javí silnejšie prepojenie výskumu s podnikateľským prostredím, keďže je dôležité, aby si tieto sektory vymieňali informácie. Inovatívne myšlienky len ťažko nájdu uplatnenie bez existencie efektívneho finančného sektora, zvlášť bez dobre fungujúceho sektora rizikového financovania (venture capital). Je dôležité vytvoriť kvalitné prostredie na fungovanie kapitálového trhu, keďže ten je na Slovensku málo rozvinutý a venture capital ho k svojej existencii do značnej miery potrebuje. Nevyhnutným predpokladom efektívne fungujúcej ekonomiky je efektívny a pružný trh práce. Na využitie potenciálu ekonomiky treba ďalej zvyšovať zamestnanosť, keďže tá je na Slovensku stále v medzinárodnom porovnaní nízka. Na zvýšenie miery zamestnanosti, a tým vyššieho využitia ľudského potenciálu krajiny je nevyhnutné zvýšiť mieru zamestnanosti pracovníkov s nižším vzdelaním a skúsenosťami, keďže to je segment trhu, kde sa koncentruje nezamestnanosť. Na to je potrebné vytvoriť stimuly na strane ponuky i dopytu, najmä formou zníženia daňového a odvodového zaťaženia. Na zvýšenie zamestnanosti treba zvýšiť aj mobilitu pracovnej sily, keďže existujú vysoké regionálne rozdiely v miere zamestnanosti. Aby Slovensko skutočne rýchlo smerovalo do skupiny bohatých krajín Európy, treba toho urobiť ešte veľa. Ohlasované budovanie znalostnej ekonomiky je veľmi dôležité pre rast ekonomiky aj v budúcnosti.

2.2 Vývoj regiónov a problematika regionálnej diferenciácie na Slovensku

V príspevku sme sa zamerali na rôzne pohľady hodnotenia regionálnych rozdielov a absorpčnú schopnosť regiónov. Regionálne disparity ovplyvňujú absorpčnú schopnosť regiónu. Existujúce regionálne rozdiely vyžadujú potrebu riešenia a rastúci tlak na zvýšenie absorpčnej kapacity regiónu. Naopak nízka absorpcia pomoci zo strany problémových regiónov môže regionálne disparity ešte zvýrazniť.

Regionálne disparity sú spôsobené rôznorodosťou faktorov, ktoré ovplyvňujú regionálny rozvoj. Korec [3] považuje vo výskume za hlavné príčiny podmieňujúce diferenciálny regionálny rozvoj nasledujúce faktory:

- primárny (prírodný) potenciál krajiny (regiónu),
- územno-správne členenie krajiny,
- sídelná hierarchia,
- polohová atraktivita,
- demografická štruktúra a jej osobitosti,
- „veľká“ dopravná infraštruktúra,
- dopravná dostupnosť - historické hľadisko,
- nevýhodná ekonomická špecializácia regiónov a - depresnosť príľahlých regiónov susedných štátov.

Tieto faktory sa dopĺňajú o tzv. *inštitucionálne faktory*, ktoré spočívajú v uplatňovanej regionálnej politike a kvalite ľudského potenciálu. Medzi inštitucionálne faktory zaraďujeme inštitúcie v podobe existujúcich organizácií, ale aj zvyklosti a hodnoty skupiny, ktoré sa postupne zaužívali.

Národný strategický referenčný rámec, základný programový dokument na obdobie 2007-2013, vymedzuje regionálne disparity rozvoja ako hlavné prekážky, ktoré je nutné prekonať, aby bol dosiahnutý cieľ stratégie. Dokument zahrňuje medzi najdôležitejšie regionálne disparity nízku konkurencieschopnosť materiálnej výroby a služieb, nedostatočnú kvalitu ľudských zdrojov, nedostatočnú kvalitu a dostupnosť verejnej infraštruktúry. Ako hlavné faktory rozvoja uvádza technológie a procesy zabezpečujúce lepšie využitie produkčného potenciálu, jeho rozvoj a zvyšovanie inovačnej kapacity regiónov, rozvoj ľudského potenciálu a efektívne využitie pracovných síl, ako aj infraštruktúru zabezpečujúcu zlepšenie dostupnosti regiónov a kvality životného prostredia.

Z uvedených poznatkov môžeme vymedziť základné faktory, ktoré vplývajú na veľkosť regionálnych disparít:

- historická a geografická dimenzia regionálnych politík (charakter hospodárskych reforiem, hospodársky charakter regiónov, transformácia, stupeň urbanizácie, geomorfologické podmienky),
- rozvojový potenciál priamo v regióne (lokalizácia pólov rozvoja a faktorov rozvoja),
- kvalitná dopravná, environmentálna a sociálna infraštruktúra.

Pri riešení problematiky regionálnych rozdielov je nevyhnutné využiť aplikáciu podporných politík, najmä zásahov verejnej politiky. Pri posudzovaní regionálnych disparít sa vyprofilovali dva hlavné smery, ktoré reprezentujú tzv. konvergenčné a divergenčné prístupy podľa toho, či dochádza k polarizácii ekonomických aktivít resp. či je potrebné v trhovom prostredí zasahovať zo strany verejnej politiky. Podporná politika štátu má v uvedených prístupoch rôznu mieru regionálnych disparít vyjadrenú porovnaním ekonomickej výkonnosti prostredníctvom HDP/1 obyv. v parite kúpnej sily na úrovni NUTS 3 poskytuje tab. 3.

Tab. 3 Regionálny hrubý domáci produkt na obyvateľa v roku 2004 (v bežných cenách)

Oblasť/kraj	mil. SK	mil. EUR	mil. PKS
Bratislavský kraj	573 980	14 333	28 162
Trnavský kraj	258 369	6 452	12 677
Trenčiansky kraj	230 323	5 752	11 301
Nitriansky kraj	218 234	5 452	10 707
Žilinský kraj	204 935	5 118	10 055
Banskobystrický kraj	209 525	5 232	10 280
Prešovský kraj	152 781	3 815	7 496
Košický kraj	224 255	5 600	11 003
SR spolu	251 797	6 288	12 354

Zdroj: ŠÚ SR

Z uvedených údajov vyplývajú výrazne rozdiely medzi Bratislavským a Prešovským, Žilinským, Banskobystrickým, Nitrianskym, Košickým, Trenčianskym a Trnavským krajom. V tabuľke 4 uvádzame mieru evidovanej nezamestnanosti podľa krajov za obdobie 2001-2005, ktorá zachytáva trend nezamestnanosti v jednotlivých rokoch.

Tab. 4 Miera evidovanej nezamestnanosti v % v rokoch 2001-2005

Oblasť/kraj	2001	2002	2003	2004	2005
Bratislavský kraj	5,8	5,2	4,0	3,4	2,6
Trnavský kraj	15,5	13,0	11,1	8,7	7,2
Trenčiansky kraj	12,7	10,9	9,9	8,1	6,8
Nitriansky kraj	23,1	21,5	19,1	14,8	11,4
Žilinský kraj	16,4	14,7	13,2	11,1	9,3
Banskobystrický kraj	23,6	23,8	22,8	19,5	18,3
Prešovský kraj	24,0	23,0	19,6	17,5	15,8
Košický kraj	25,6	24,3	22,2	18,9	17,5

SR spolu	18,6	17,4	15,6	13,1	11,4
----------	------	------	------	------	------

Zdroj: ŠÚ SR

V roku 2005 bol zaznamenaný pokles miery evidovanej nezamestnanosti oproti roku 2001. Napriek uvedenej skutočnosti pretrvávali výrazne rozdiely medzi Bratislavským krajom (2,6%) a ostatnými krajinami najmä Banskobystrickým (18,3%), Košickým (17,5%) a Prešovským krajom (15,8%).

2.3 Podpora štátu pre hospodársky a sociálny rozvoj slabých regiónov

Hlavným cieľom podpory regionálneho rozvoja je zabezpečiť vyvážený hospodársky a sociálny rozvoj SR, odstrániť alebo zmierniť rozdiely v úrovni hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, zabrániť vzniku nových oblastí s nízkou ekonomickou výkonnosťou a životnou úrovňou obyvateľov a zabezpečiť trvalo udržateľný hospodársky a sociálny rozvoj regiónov. Systém regionálneho vyrovnávania ekonomickej sily krajov s cieľom znižovania existujúcich regionálnych disparít je ustanovený v zákone č. 503/2001 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja a jeho novele - zákone č. 351/2004 Z. z. z 13. mája 2004, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 503/2001 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

V priebehu rokov 2000 až 2004 investovala susedná Česká republika do naštartovania ekonomiky formou úľav a dotácií až 16-násobne viac finančných prostriedkov ako Slovensko. Bratislava poskytla firmám investičné stimuly vo výške 118 miliónov eur, kým Praha na rovnaký účel našla až takmer dve miliardy eur. Do konca roku 2006 vzniklo na Slovensku vďaka investičným stimulom vo výške 28 683, 76 milióna korún 29 870 pracovných miest. Vo výške získaných stimulov vedie Trnavský kraj, za ním nasledujú Žilinský a Košický kraj. V priemere stojí vytvorenie jedného pracovného miesta v Trnavskom kraji daňových poplatníkov cez udelené investičné stimuly 1,5 milióna korún. Vytvorenie jedného pracovného miesta v Žilinskom kraji dotuje štát sumou 1,8 milióna korún, v Košickom kraji stojí vytvorenie jedného pracovného miesta "len" 852-tisíc korún. Príčinou, prečo Slovensko podporilo stimulmi a dotáciami rádovo menej investičných projektov než susedné štáty, je predovšetkým skutočnosť, že nám chýbal program pomoci odsúhlasený Komisiou EÚ, v rámci ktorého by bolo možné poskytovať investičné stimuly bez predchádzajúceho odsúhlasenia v Bruseli. Nový zákon by mal proces udeľovania investičnej pomoci zefektívniť a spraviť transparentnejším. Od 1.1.2008 nadobúda účinnosť Zákon o investičnej pomoci, ktorý nahrádza Zákon č. 565/2001 Z. z. o investičných stimuloch a Schému štátnej pomoci na podporu regionálneho rozvoja č. 1621/2007-1000. Na základe tohto zákona bude poskytovaná regionálna investičná pomoc a pomoc v zamestnanosti na investičné projekty alebo projekty expanzie priemyselnej výroby, technologických centier, centier strategických služieb a komplexných stredísk cestovného ruchu.

Európska komisia zároveň reformuje pravidlá štátnej pomoci v EÚ. Nové všeobecné nariadenie (tzv. GBER), ktoré má nadobudnúť účinnosť začiatkom 2. polovice roku 2008, významne zjednoduší, sprehľadní a urýchli poskytovanie štátnej pomoci aj slovenským podnikateľom a sprístupní ďalšie druhy štátnej pomoci nad rámec investičnej pomoci.

Regionálna mapa štátnej pomoci na roky 2007 – 2013

Európska komisia, na základe článku 87 ods. 3 písm. a) a písm. c) Zmluvy o ES, môže považovať štátnu pomoc poskytnutú s cieľom podporiť ekonomický rozvoj niektorých znevýhodnených oblastí v EÚ za zlučiteľnú so spoločným trhom. Tento druh štátnej pomoci je známy ako národná regionálna pomoc. Národná regionálna pomoc pozostáva z pomoci pre investície poskytnuté veľkým spoločnostiam alebo, v niektorých obmedzených prípadoch, z prevádzkovej pomoci, pričom obidve sú zamerané na osobitné regióny s cieľom odstrániť regionálne rozdiely. V období rokov 2004-2006 bolo podľa Zmluvy o ES oprávnené na čerpanie pomoci celé územie SR. Od 1.1.2007 do 31.12.2013 budú tri zo štyroch slovenských

regiónov NUTS – II naďalej oprávnené na čerpanie regionálnej investičnej pomoci podľa výnimky článku 87 ods. 3 písm. a) Zmluvy o ES. Časti regiónu NUTS – II SK01 Bratislavský kraj majú byť oprávnené podľa výnimky článku 87 ods. 3 písm. c) Zmluvy o ES na poskytovanie pomoci od 1.1.2007 do 31.12.2008 v prechodnom režime. Všetky nižšie navrhnuté stropy sa týkajú veľkých podnikov. V prípade stredných podnikov možno tento strop pomoci zvýšiť o 10 percentuálnych bodov a v prípade malých podnikov o 20 percentuálnych bodov.

Tab. 3 Regionálna mapa štátnej pomoci

NUTS II Región	Stropy regionálnej pomoci (platný pre veľké podniky)
<i>1. Regióny oprávnené na pomoc podľa článku 87 ods. 3 písm. a) Zmluvy o ES na obdobie od 1.1.2007 – 31.12.2013</i>	
SK 02 Západné Slovensko	40%
SK 03 Stredné Slovensko	50%
SK 04 Východné Slovensko	50%
<i>2. Regióny oprávnené na poskytovanie prechodnej pomoci podľa článku 87 ods. 3 písm. c) Zmluvy o ES na obdobie 1.1.2007 – 31.12.2013</i>	
SK 01 Bratislavský kraj	
LAU1-102 Okres Bratislava II	10%
LAU1-103 Okres Bratislava III	10%
LAU1-104 Okres Bratislava IV	10%
LAU2-529435 Bratislava -mestská časť Čunovo	10%
LAU2-529443 Bratislava -mestská časť Jarovce	10%
LAU2-529494 Bratislava -mestská časť Rusovce	10%
LAU1 – 106 Okres Malacky	10%
LAU1 – 108 Okres Senec	10%

Zdroj: MF SR

Rozhodujúce slovo pri pridelení investičnej pomoci zostane vláde. Podmienky a limity pre poskytovanie jednotlivých foriem investičnej pomoci sú upravené diferencovane podľa odvetvia a regiónu, pri zachovaní princípu vyššej miery pomoci projektom s vyššou mierou sofistikovanosti a pridanej hodnoty v menej rozvinutých regiónoch.

3 Záver

Príspevok sa zameriava na zhodnotenie ekonomického rastu Slovenska a porovnanie disparitných rozdielov regiónov po vstupe SR do EÚ. Slovenská ekonomika prešla zmenami, ktoré výrazne ovplyvnili jej charakter (transformácia na trhovú ekonomiku, integrácia do združenia vyspelých krajín Európy a uskutočnenie štrukturálnych reforiem). Môžeme konštatovať, že slovenská ekonomika je už štvrtý rok za sebou najrýchlejšie rastúcou v strednej Európe. V roku 2007 sa predpokladá rast ekonomiky na úrovni 8,8 %. Ekonomický rast je postavený na zvyšovaní potenciálneho produktu, produktivity a konkurencieschopnosti. Na výkonnosť slovenskej ekonomiky budú mať pozitívny vplyv najmä priame zahraničné investície, čerpanie fondov EÚ a rast eurozóny. Podľa údajov ŠÚ SR dosiahla augustová medziročná miera inflácie podľa HICP na Slovensku úroveň 1,2 %. Slovensko prvýkrát splnilo maastrichtské kritérium aj v cenovej oblasti, ktorého plnenie je nevyhnuté pre vstup SR do eurozóny.

Z výsledkov doterajších sociálno-ekonomických analýz Slovenska môžeme konštatovať, že došlo k prehĺbeniu regionálnych disparít a ku koncentrácii sociálnych, populačných, ekonomických a infraštruktúrnych problémov v určitých regiónoch. Uvedené problémy sťažujú dynamiku transformačných procesov, nepriaznivo ovplyvňujú efektívnejšie vstupy do sociálno-priestorovej organizácie spoločnosti s cieľom jej rovnomernejšieho rozvoja, ako i riešenie regionálne skonzentrovaných nerovnováh. Premieta sa to do rozdielnych dispozícií regiónov z hľadiska ich schopností adaptovať sa na nové rozvojové

trendy a efektívne využívať potenciály na zabezpečovanie komplexnosti regionálneho rozvoja.

V príspevku vyhodnocujeme podporu štátu pre hospodársky a sociálny rozvoj slabých regiónov prostredníctvom regionálnej mapy pomoci, investičných stimulov, podporných programov pre malé a stredné podniky. Cieľom podpory je zníženie výrazných ekonomických rozdielov medzi regiónmi hlavne podporou smerujúcou k vytváraniu nových pracovných príležitostí. Riešenie existujúcich medziregionálnych rozdielov za predpokladu pomoci štátu bude časovo a investične náročným procesom, ktorý vyžaduje koncepciu a jasne stanovené priority realizovať v praxi.

Literatúra

- [1] Falťan, L. Pašiak, J., 2004: Regionálny rozvoj Slovenska východiská a súčasný stav, SAV, Bratislava.
- [2] ITMS: Stav implementácie štrukturálnych fondov podľa krajov, stav k 11.6.2007
- [3] Korec, P.: Problémy, výzvy a príležitosti rozvoja regiónov Slovenska po roku 1998, príspevok v rámci projektu S3, Košice 2005.
- [4] Kulka M., Povala, P., 2007: Slovensko začalo plniť maastrichtske inflačné kritérium. Inštitút finančnej politiky MF SR, 14.9.2007, www.finance.gov.sk/ifp
- [5] Matlovič, R., Matlovičová, K.: Vývoj regionálnych disparít na Slovensku a problémy regionálneho rozvoja Prešovského kraja, Dostupné na internetovej adrese: <http://www.fhfv.unipo.sk/~matlovicova/Region%C3%A1lne%20disparity.pdf>
- [6] MH SR. www.economy.gov.sk
- [7] Sloboda, D., 2006: Slovensko a regionálne rozdiely. Teórie, indikátory, metódy. Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika, Bratislava, Štúdiá dostupná na internetovej stránke: http://www.konzervativizmus.sk/upload/pdf/Slovensko_a_regionalne_rozdiely.pdf
- [8] Tvrdoň, J. a kol., 2002: Regionálne disparity a ich obmedzovanie v období integrácie SR do EÚ. Monografia Ústav slovenskej a svetovej ekonomiky SAV, Bratislava.